

ПЕДАГОГ-ПСИХОЛОГТЕРДІҢ КӘСІБИ ЦИФРЛЫҚ ҚҰЗІРЕТТІЛІГІН ДАМЫТУДЫҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ

А.Е. Дарменова^{*1} , *Ф.Н. Жумабекова*²

^{1,2}*Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық университеті, Астана, Қазақстан*

*E-mail: *1asto1977@mail.ru, 2zhumabekova_fn@enu.kz)*

Аңдатпа. Мақалада қазіргі кезеңнің өзекті мәселелерінің бірі ретінде мемлекеттік саясаттың басымдықтарына айналған цифрландыруды жүзеге асыру барысында болашақ мамандардың кәсіби цифрлық құзыреттілігін дамытудың маңыздылығы талқыланған. Цифрлық құзыреттілік білім беру үдерісінде ақпараттық коммуникациялық технологияларды тиімді пайдалану, білім алушылармен өзара әрекеттестікті ұйымдастыру және кәсіби міндеттерді шешуде инновациялық тәсілдерді қолдау қабілеттерін қамтиды. Педагог-психологтің кәсіби жұмысы тек білім беру мазмұнын жеткізумен шектелмей, білім алушылардың психологиялық даму ерекшеліктерін ескере отырып, цифрлық ортада қолайлы оқу атмосферасын қалыптастыруды, оқыту үдерісін даралауды, цифрлық диагностика мен кеңес беру құралдарын қолдануды қамтиды. Авторлар педагог-психологтың цифрлық құзыреттілігі кәсіби табыстылықтың, білім сапасының және психологиялық қызметтің тиімділігінің негізгі көрсеткіші екендігін атап өтеді. Мақалада зерттеу мәселесіне сәйкес, теориялық талдаулар, әдістемелік мүмкіндіктер және тәжірибедегі қолданулар сипатталып, бірқатар ұсыныстар мен қорытынды тұжырымдар жасалған. Болашақ педагог-психологтардың кәсіби құзыреттілігін дамытудың тиімді әдістері, кезеңдері, компоненттері, деңгейлері, көрсеткіштері мен өлшемдері, модельдері және бағыттары, сондай-ақ олардың әлеуметтік-психологиялық жұмыстарды атқаруға дайын болу мәселелері атап көрсетілген. Зерттеу нәтижелері педагог-психологтің кәсіби құзыреттілігін арттыруда цифрлық сауаттылықты дамыту басты басымдықтардың бірі екенін айқындайды.

Түйін сөздер: цифрлық құзыреттілік, цифрландыру, цифрлық білім беру ресурстары, кәсіби даму, цифрлық дағдылар, психологиялық қолдау.

Кіріспе

Мемлекет басшысы 2021 жылғы 1 қыркүйектегі «Халық бірлігі және жүйелі реформалар – елдің өркендеуінің берік негізі» атты Жолдауында цифрландырудың маңыздылығын ерекше атап өтті: «... қазіргі әлемде бәсекеге қабілеттіліктің басты факторларының бірі – цифрландырудың барынша дамуы. Цифрлық экономика мен білім беруді дамыту – мемлекеттік саясаттың маңызды басымдықтары.» Президент сапалы мамандар даярлау қажеттігін атап өтіп, білім берудегі кәсіби дайындықтың жоғары болуына, Қазақстанның цифрлық хабқа айналуына қажетті кадрлық әлеуетті арттыруға ерекше назар аударды. Сонымен қатар, білім мен ғылым саласы уақыт талабына сай болумен бірге, әрқашан бір қадам алда жүріп, жаңа идеялар ұсынуы тиіс деген міндет қойылды (Токаев, 2021).

Осыған байланысты Қазақстан үшін заманауи цифрлық технологиялар трансферті мен Индустрия 4.0 элементтерін енгізу ерекше маңызды. Кәсіптік білім беру жүйесін цифрландырудың өзектілігі қазіргі заманның жаһандық үрдістерімен тікелей байланысты. Цифрлық экономика мен қоғамның талаптарына сай кәсіби білім беру жүйесін бейімдеу қажеттілігі айқын сезілуде.

Педагог өзінің кәсіби қызметін іске асыру барысында заман талаптарына сай жаңа, кеңейтілген және күрделі құзыреттерді меңгеруді қажет ететін өзгермелі жағдайларға тап болуда. Сонымен қатар, цифрлық ресурстар мен құрылғылардың кең таралуы және оқушыларға цифрлық білім алуға көмектесу жауапкершілігі педагогтардың өздерінің цифрлық құзыреттілігін дамыту қажеттілігін туындатады (Устин, 2020).

Жаһандық бәсекелестік, интернет және цифрлық технологияларды кеңінен қолдану 21-ғасыр экономикасының еңбек нарығында жаңа мәселелер туындатады деп болжануда. Жылдам цифрлық трансформация барлық дерлік жұмыс орындарында цифрлық технологиялармен жұмыс істеудің базалық практикалық дағдыларын меңгерумен қатар, оларды тиімді қолдана алатын цифрлық құзыреттердің белгілі бір деңгейін талап етеді. Осылайша, 21-ғасырда жұмыс берушілер тарапынан жоғары білікті мамандарға деген сұраныс артып келеді (Ester van Laar, 2019).

Осыған байланысты цифрлық ортада оқу процесін ұйымдастыру дағдыларын меңгерген, кәсіби қызметінде цифрлық технологияларды қолдану қабілеті мен дағдысы бар, «цифрлық ұрпақтың» ерекшеліктерін түсінетін және оларды оқыту мен тәрбиелеу әдістерін білетін болашақ педагогтерді даярлау мәселесі өзекті болып отыр. Бұл тақырып ғылыми-педагогикалық зерттеулердің нысанына айналып, қоғамда кең талқылануда (Яковлева, 2021).

Осылайша, бүгінгі күннің өзекті мәселелерінің бірі - цифрлық ұрпақпен жаңа заман талабына сай жұмыс істей алатын, кәсіби тұрғыдан жан-жақты дамыған және цифрлық сауатты тұлға ретінде педагог-психологтардың цифрлық құзыреттілігін қалыптастыру.

Білім берудің цифрлық трансформациясы білім беру үдерісінде әрбір қатысушыдан жоғары деңгейдегі цифрлық құзіреттілікті талап етеді. Болашақ педагог-психологтердің цифрлық технологияларды білуі және олармен жұмыс істей білуі маңызды. Педагог-психологтар кәсіби қызметінде интерактивті мазмұн және интерактивті бейнеден тұратын презентациялар құруға арналған құралдарды пайдаланады. Олар инфографика элементтері мен аудио-видео бейнелерді өңдеу элементтерін меңгереді. Мамандар өз жұмыстарында білімдік онлайн қызметтерді білуі керек және өз қызметінде әртүрлі фобиялар мен қорқыныштардың алдын алу, мазасыздық пен депрессияны диагностикалау және т.б қосымшаларды қызметінде қолдана білуі керек. Осыған байланысты цифрлық білім беру ортасында педагог-психологтардың кәсіби цифрлық құзыреттілігін қалыптастыру мәселесі өзекті болып отыр. Бұл жоғары білікті мамандарды даярлау міндеттерін тиімді орындауға мүмкіндік береді.

Заманауи педагогтардың кәсіби құзыреттілігінің өзектілігі мен маңыздылығы, соның ішінде цифрлық сауаттылық, ЮНЕСКО-ның жаңа ұсыныстарында да ерекше атап өтілген. Білім алушылардың тұлғалық дамуына және олардың эмоционалдық жай-күйін жақсартуға бағытталған жұмыстар жүргізетін педагог-психологтарға үлкен жауапкершілік жүктеледі. Сондықтан бұл мамандықты меңгерген студенттердің университет қабырғасында барлық қажетті құзыреттерді толық меңгеріп, өз-өзіне сенімді маман ретінде қалыптасып шығуы аса маңызды.

Сонымен, цифрлық құзіреттілік болашақ педагог -психологтарға заманауи ақпараттық кеңістікте табысты болуға, ақпаратты басқаруға, жедел шешім қабылдауға, маңызды өмірлік құзіреттерді (қосымша

білім, дағдылар, қабілеттер мен қатынастар) қалыптастыруға мүмкіндік береді. Олардың ішінде, АКТ мен жұмыс істеудің техникалық дағдылары, цифрлық білім беру ресурстарын оқу үдерісінде қолдану және ақпараттық-коммуникациялық технологиялар арқылы білім беру және тәрбие үдерісін жоспарлау, талдау және басқару мүмкіндіктері маңызды рөл атқарады.

Болашақ педагог-психологтердің кәсіби іс-әрекетке қажетті цифрлық құзіреттілік деңгейіне жетуі цифрлық білім беру ортасында оқу үдерісін ұйымдастыру дағдыларын ғана емес, сонымен қатар осы саладағы цифрлық технологияларды меңгеру, оны қолдану іскерлігі мен біліктілігін қалыптастыру ерекшеліктерін де қамтиды.

Зерттеудің негізгі мақсаты – «болашақ педагог-психологтың кәсіби цифрлық құзіреттілігі» ұғымының мәнін ашу, оның құрылымдық компоненттерін анықтап, теориялық тұрғыдан негіздеу.

Мұнда ұсынылған зерттеу аясында шолудың мақсатын анықтауды, ғылыми мәліметтер базасы бойынша әдебиеттерді іздеуді, деректерді алуды, деректерді талдауды және тұжырымдарды қамтитын әдебиеттерге шолу жасалды.

Әдебиеттерге шолу

Цифрлық құзіреттіліктің мәнін ашуда ғылыми әдебиеттерге талдау цифрлық құзіреттілік түсінігін анықтаудың әртүрлі тәсілдері бар екенін көрсетеді. Бірқатар ғылыми еңбектерде цифрлық құзіреттіліктің құрылымы мен мән мағынасы талданған.

Теориялық және әдістемелік негіздерін зерттеу барысында цифрландыру және педагогтың цифрлық құзіреттілігі саласындағы еңбектер (Е.Ы. Бидайбеков, Г.Қ. Нұрғалиева, Е.А. Әбілқасымова, С.Д. Каракозов, И.В. Роберт, Е.И. Рассказова, Г.У. Солдатова және т.б.) зерттелді. Сонымен қатар, бағдарламалық құралдарды қолдану әдістемесі бойынша ғалымдардың еңбектері талданды (Е.В. Артықбаева, Г.А. Мадьярова, Ж.М. Түсібаева және т.б.).

Ж.Ақпарованың пікірінше цифрлық құзіреттілік дегеніміз – ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану арқылы түрлі мәселелерді тиімді шешу қабілеті. Автор цифрлық құзіреттілікті тек техникалық дағдылар жиынтығы емес, сонымен бірге ақпаратты басқару, педагогикалық процесті цифрлық құралдар арқылы тиімді ұйымдастыру, оқушылармен және әріптестермен заманауи коммуникация орнату қабілеті ретінде түсіндіреді (Ақпарова, 2021).

К.Д.Бузаубакова және У.Т. Нурманалиева **қашықтықтан білім беру жағдайында болашақ педагогтердің цифрлық-креативті құзіреттіліктерін қалыптастырудың маңыздылығын** атап көрсетеді. Олар педагогтердің кәсіби даярлығы қазіргі заманда тек цифрлық құралдарды меңгерумен шектелмей, **креативті ойлау, инновациялық тәсілдерді қолдану, сандық ортада еркін әрекет ету** қабілеттерін де қамтуы тиіс екенін жазады (Бузаубакова және Нурманалиева, 2021).

Ж.И.Сардарова және басқалары цифрлық білім беру ресурстарын меңгеру мен қолдану болашақ педагогтердің ақпараттық-коммуникативтік құзіреттілігін арттырып қана қоймай, олардың педагогикалық шығармашылығын дамытатынын және білім беру үдерісінің тиімділігін арттыратынын көрсетеді. Цифрлық ресурстарды мақсатты әрі жүйелі пайдалану студенттердің танымдық белсенділігін күшейтіп, кәсіби іс-әрекетке инновациялық көзқарас қалыптастырады деп тұжырымдайды (Сардарова және басқалары 2023)

Н.В. Носкова мен Л.А. Петрова педагог-психологтың цифрлық құзіреттілігін «білім беру процесінде дәстүрлі оқытудан артықшылықтары бар цифрлық технологияларды қолдану дағдылары» деп анықтай отырып, цифрлық технологиялардың мүмкіндіктерін сипаттайды (Носкова және Петрова 2018)

Т.В. Никулина мен Е.Б. Стариченконың пікірінше, білім берудегі цифрландыру оқыту процесінің үздіксіздігін қамтамасыз етуге (*life long learning*) және оны үлкен деректер (*big data*), виртуализация, виртуалды және толықтырылған шындық (*VR, AR*), бұлттық есептеулер, мобильді технологиялар және т.б. озық оқыту технологиялары негізінде дараландыруға бағытталған (*advanced learning technologies*). Цифрлық технологияларды тиімді пайдалану студенттерді өз бетінше ізденуге, ақпаратты таңдауға және жобалық іс-шараларға қатысуға тарту арқылы 21-ғасырдың кәсіби құзіреттерін, оның ішінде болашақ мамандардың кәсіби құзіреттілігін қалыптастырады (Никулина және Стариченко, 2018)

Б.С. Байменова, К.М. Габдуллина педагог-психологтердің кәсіби даярлығында цифрлық құзыреттілікті дамыту басты компоненттердің бірі ретінде анықтап, студенттердің ақпараттық және цифрлық дағдыларын қалыптастыру - олардың заманауи технологияларды меңгеріп, кәсіби қызметте тиімді қолдану үшін қажет маңызды шарт екені атап өтіледі. Авторлар дәстүрлі оқыту әдістерін цифрлық ортаға бейімдеп, білім беру бағдарламаларын жаңарту қажеттігін ұсынады (Байменова және Габдуллина, 2022).

Бірқатар шетелдік ғылыми еңбектерде цифрлық құзыреттіліктің құрылымы талданған. Шетелдік ғалым Хосе Антонино Мартинес -Доминго цифрлық платформалар мен әлеуметтік желілерді, әсіресе Instagram-ды білім беру үдерісіне енгізу оқыту мен қарым-қатынасты тиімді ұйымдастыруға, студенттердің цифрлық құзыреттілігін дамытуға ықпал ететінін, әлеуметтік желілер оқу құралы ретінде пайдаланылғанда, болашақ мұғалімдердің коммуникация және ынтымақтастық дағдылары айтарлықтай жақсаратынын жазады (Jose Antonio Martinez- Domongo, 2025).

Тағы бір шетелдік ғалым Любка Алексиева университеттерде ақпараттық-коммуникациялық технологиялар пәндері мен педагогикалық пәндердің өзара байланысы әлсіз екенін, оқытушылардың басым бөлігі дәстүрлі әдістерге сүйенетінін және цифрлық құзыреттілікті қалыптастыруға бағытталған нақты стратегиялардың аз екенін атап көрсетеді. Автор бұл олқылықтарды жою үшін оқу бағдарламаларына АКТ мен педагогикалық пәндерді өзара ықпалдастыра енгізуді, оқытушылардың кәсіби цифрлық біліктілігін дамытуға арналған арнайы курстарды ұйымдастыруды және DigCompEdu негізінде цифрлық құзыреттерді дамытуға бағытталған модульдерді оқу процесіне міндетті түрде қосуды ұсынады (Aleksieva, 2025).

Жоғарыдағы зерттеулершілердің ғылыми көзқарастарын талдау, цифрлық құзыреттілікті жеке тұлғаның ақпараттық қажеттілікті анықтау, ақпаратты іздеу, ақпараттың барлық нысандары мен көріністерінде жұмыс істеу қабілетін көрсететін интергративті білім ретінде қарастырылатынын көрсетеді.

Жоғары білім беру жүйесін цифрландыру жағдайында болашақ педагог-психологтердің кәсіби цифрлық құзыреттілігі бұл құбылысты зерттеудегі жүйелік іс-әрекеттік тәсіл ерекше өзектілікке ие.

Материалдар мен әдістер

Зерттеу жұмысына дереккөздер базасын іздестіру, зерттеу жұмысы барысының негізі болып табылады. Зерттеу материалы ретінде зерттеу тақырыбына сай отандық және алыс-жақын шетелдік ғалымдардың тәжірибелерінің нәтижелері, ғылыми зерттеулері, авторлардың ғылыми мақалалары қолданылды. Зерттеуіміздің негізгі әдістері әртүрлі көздерден алынған ақпаратты талдау және синтездеу. Ол келесі әдістер мен тәсілдерді қамтиды. Әдебиеттерге жүйелі шолу: тақырып бойынша жарияланған ғылыми жұмыстарды зерттеу және сыни талдау. Ғылыми мақалалардан, кітаптардан, конференциялардан және басқа көздерден ақпаратты іздеуді, іріктеуді және синтездеуді қамтиды, ғылыми әдебиеттерде ұсынылған «цифрлық құзыреттілік» ұғымының мазмұнын анықтау тәсілдеріне теориялық талдау жасалды. Зерттеу жүйелік-іс-әрекеттік тәсілге (Б.Ю. Бернадский, Л.С. Выготский, А.Н. Леонтьев, И.С. Якиманская) және құзыреттілікке негізделген тәсілге (Е.В. Бондаревская, А.А. Деркач, И.А. Зимняя, Н.В. Кузьмина және т.б.) сүйенеді.

Ғылыми зерттеулер цифрлық құзыреттілікті анықтауда бірыңғай көзқарастың жоқтығын көрсеткенімен, оның кәсіби қызметке әсер ететін басты фактор екені айқын.

Тарихына үңілсек, «цифрландыру» терминінің өзі ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың қарқынды дамуына байланысты пайда болды. Давоссе Клаус Шваб, 1960-1980 жылдардағы алғашқы цифрлық революцияны «өнеркәсіптік» деп атады, оның катализаторы жартылай өткізгіш ЭЕМ, 60-70 жылдары – дербес компьютерлерді, 90 жылдары – интернет желісін дамыту болды деген пікірді ұстанады. Сонымен қатар автор төртінші өнеркәсіптік революцияға ауысу басталатындығын және ол мобильді ғаламтор желісі мен жасанды интеллектінің дамуына байланысты цифрлық технологияның кең ауқымына негізделетінін алдын ала пайымдаған еді.

Цифрлық құзыреттіліктердің маңыздылығын қашықтан оқыту жүйесі енгізілгеннен кейінгі оқытушының түбегейлі жаңа, цифрлық ортада жұмыс істеуге мәжбүр болуымен түсіндіруге болады. Бұл ортада оқытушы білім беру процесінің басқа қатысушыларымен – студенттермен, әріптестерімен, басшылық және әкімшілік өкілдерімен, сондай-ақ оқу процесіне қатысатын үшінші тұлғалармен цифрлық құралдар

арқылы өзара әрекеттесуі тиіс. Цифрлық ортада өзара іс-қимылдың дәстүрлі тәсілдерден түбегейлі өзгеше принциптерге негізделетінін ескеру маңызды.

Алайда көптеген педагогтар коммуникацияға дәстүрлі көзқарасты сақтай отырып, өз тәжірибелерін цифрлық ортаға қарапайым көшіруге тырысқаны байқалады. Бұл жаңа жағдайда тиімді жұмыс істеу үшін жаңа цифрлық құзыреттіліктердің қажет екенін көрсетеді.

Цифрлық құзыреттілікті қалыптастыру кезеңдері

Жоғары оқу орындарында цифрлық технологияларды енгізудің негізгі шарты – педагогтың цифрлық құзыреттілігін қалыптастыру. Цифрлық технологияны меңгерген педагог өз сабағын тиімді ұйымдастырып, дамыта алады. Бузаубакова К.Д. және Беделбаева А.Е. педагогтың цифрлық құзыреттілігін қалыптастырудың келесі кезеңдерін ұсынады (Бузаубакова және Беделбаева, 2024):

1. Диагностикалық кезең

- Мәселені анықтау және оның көкейкестілігін негіздеу;
- Қиындықтарды ашу және қарама-қайшылықтарды айқындау;
- Проблемаға байланысты әдебиеттерді талдау.

2. Прогностикалық кезең

- Мақсаттар мен міндеттерді анықтау;
- Болжамдар жасау;
- Күтілетін нәтижелерді жоспарлау.

3. Ұйымдастырушылық кезең

- Эксперимент бағдарламасын дайындау;
- Материалдық базаны қалыптастыру;
- Әдістемелік құралдармен қамтамасыз ету.

4. Қорытынды кезең

- Алынған нәтижелерді өңдеу және талдау;
- Мақсат пен нәтижелердің арақатынасын бағалау;
- Болжамдарды түзету;
- Алынған нәтижелерді көрнекі түрде ұсыну.

Нәтижелерді шығару: бұл кезеңде рефераттар, баяндамалар, мақалалар, бағдарламалар, дидактикалық құралдар, әдістемелік нұсқаулар және басқа да оқу-әдістемелік материалдар дайындалады. Мұндай іс-шаралар педагогты жаңашылдыққа ынталандырып, өзінің кәсіби іс-тәжірибесін қалыптастыруға және ғылыми негіздеуге мүмкіндік береді.

Кәсіби цифрлық құзыреттілік деңгейлері

Педагогтың кәсіби цифрлық құзыреттілігін дамыту үш деңгейде жүзеге асады:

1. Жоғары деңгей – шығармашылық-идеялық: оқу-тәрбие процесінде жаңа ғылыми идеяларды шығармашылық тұрғыдан қолдану.

2. Орташа деңгей – өзгертуші-қозғаушы: ғылыми идеяларды репродуктивтік тәсілмен, шығармашылық элементтермен біріктіру.

3. Төменгі деңгей – репродуктивтік: оқу мен тәрбие үдерісін жеткілікті түрде қорытындылай алмай, жаңа әдістерді үстірт қолдану.

Бұл деңгейлер болашақ педагог-психологтардың кәсіби цифрлық құзыреттілігін дамытуда сапалы өсу динамикасын көрсетеді және зерттеу барысында нақты іске асырылады.

Шет елдік зерттеулерде цифрлық құзыреттерді дамытудағы заманауи модельдер ұсынылған. Цифрлық құралдарды тиімді қолдану арқылы білім беру ортасын инновациялық әрекеттермен қамтамасыз етуге бағытталған педагогтың цифрлық құзыреттерінің сипаттамасы Еуропалық модельде *Digital Competence of Educators (DigCompEdu)* ұсынылған (Redecker, 2017). Бұл модельде цифрлық құзыреттілікті дамытуға арналған 22 құзырет пен 6 бағыт қамтылған.

1. Кәсіби өзара әрекеттесу. Бұл бағыт цифрлық технологияларды қолдану арқылы білім беру процесінің субъектілері (педагогтар, студенттер және олардың ата-аналары) арасында тиімді кәсіби өзара әрекеттесу дағдыларын дамытуға бағытталған. Сондай-ақ, педагогтың өзін-өзі дамыту қабілеті мен цифрлық ресурстарды пайдалану тәжірибесін жетілдіруі қарастырылады.

2. *Цифрлық білім беру ресурстарын іздеу және жасау.* Педагогтардың цифрлық ресурстарды мақсатқа сай таңдай білуі, оларды білім беру қажеттіліктеріне бейімдеуі және қауіпсіз қолжетімділікті қамтамасыз ету қабілеті маңызды.

3. *Цифрлық құралдарды оқу-тәрбие процесінде пайдалану.* Бұл бағыт педагогтің оқушылармен өзара әрекеттесуді ұйымдастыру, топтық жұмысқа жетекшілік ету және оқушылардың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, оқыту процесін дараландыру қабілеттерін дамытуды қамтиды.

4. *Тиімді бағалау үшін цифрлық құралдарды пайдалану.* Педагогтың цифрлық технологияларды қолдану арқылы дер кезінде кері байланыс орнатуы, сыни тұрғыдан бағалау қабілеті және оқушылардың оқу әрекеттерін талдау құзыреттері.

5. *Студенттердің білім алу мүмкіндіктерін кеңейту.* Білім беру процесін даралау және саралау принциптеріне негізделген цифрлық құралдарды пайдалану арқылы оқушылардың өзін-өзі дамытуына жағдай жасау.

6. *Цифрлық құзыреттілікті дамытуға қолдау көрсету.* Бұл бағыт педагогтың ақпараттық және медиасауаттылығы, кәсіби қоғамдастықпен өзара әрекеттесу қабілеті және оқушылардың цифрлық технологияларды қолдануда кездесетін мәселелерін шешуге көмектесу дағдыларын қамтиды.

Педагог-психологтың кәсіби қызметінің сипаттамасы. Педагог-психолог цифрлық құзыреттіліктерін дамыта отырып, келесі кәсіби функцияларды жүзеге асырады:

-Ақпараттық функция– білім беру процесінде ақпарат беру.

-Дамытушылық функция– ойлау қабілетін, тілдік дағдыларды дамыту.

-Мобилизациялық функция– оқу және тапсырмалардың орындалуын бақылау.

-Қалыптастырушылық функция– сабақ және сыныптан тыс іс-шаралар ұйымдастыру.

-*Цифрлық құзыреттіліктің негізгі компоненттері.* О.В. Дудина мен Д.В. Горбунова педагог-психологтың кәсіби қызметінде цифрлық құралдарды пайдалану қажеттігін атап көрсетіп, цифрлық құзыреттіліктің құрамдас бөліктерін анықтады:

Цифрлық тұтыну– күнделікті өмірде және кәсіби қызметте интернет және бұлттық технологияларды қолдану дағдылары.

Цифрлық сауаттылық– ақпаратты тиімді іздеу, талдау және сенімді дереккөздермен жұмыс істеу қабілеті.

Цифрлық этика– ақпараттық кеңістіктегі жауапкершілік және әлеуметтік деструктивті ақпараттың таралуына қарсы әрекет ету принциптері.

Цифрлық қауіпсіздік– техникалық құралдармен қауіпсіз жұмыс жасау дағдылары.

Цифрлық құзыреттіліктің маңыздылығының өзі болашақ педагог-психологтарға заманауи ақпараттық кеңістікте табысты болуға, ақпаратты басқаруға, шешім қабылдауға, кәсіби дағдылар мен құзыреттерді дамытуға мүмкіндік береді. Бұл АКТ құралдарын қолдану, цифрлық ресурстарды оқу процесінде пайдалану және білім беру үдерісін тиімді жоспарлау, талдау және басқару қабілеттерін қамтиды (Дудина және Горбунова, 2022).

Болашақ педагог-психологтардың цифрлық құзыреттілікке жетуі тек оқу процесін ұйымдастыру дағдыларын ғана емес, цифрлық технологияларды меңгеру және оны кәсіби қызметте қолдану іскерлігін де қамтиды. Осыған байланысты мамандандырылған қызметке сәйкес оқу процесін ұйымдастыру маман даярлау жүйесінің ажырамас бөлігі болып табылады.

Кәсіби цифрлық құзыреттілікті айқындау барысында отандық және шетелдік ғалымдардың еңбектері мен нормативтік құжаттар негізінде болашақ педагог-психологтың кәсіби цифрлық құзыреттілігін қалыптастыру мен дамытуға арналған **критерийлер мен көрсеткіштер жүйесі** әзірленді. Бұл жүйе цифрлық құзыреттілікті жан-жақты сипаттай отырып, ақпараттық-технологиялық, коммуникативтік, педагогикалық-әдістемелік, рефлексивтік-бағалау және құқықтық-этикалық бағыттарды қамтиды. Көрсеткіштер болашақ маманның цифрлық дағдыларының даму деңгейін айқындауға және оларды диагностикалау мен жетілдіруге әдістемелік негіз бола алады.

1-кесте. Педагогтің цифрлық құзіреттілігін дамыту критерийлері мен көрсеткіштері

Критерий	Көрсеткіштер	Бағалау деңгейі
Ақпараттық-технологиялық	-Ақпаратты іздеу, іріктеу және талдау дағдысы - Цифрлық құралдар мен бағдарламаларды кәсіби мақсатта қолдану - Электрондық білім беру ресурстарымен (LMS, тесттер, презентациялар) жұмыс істей білу	Төменгі, орташа, жоғары
Коммуникативтік	-Цифрлық ортада кәсіби қарым-қатынас орната білу -цифрлық платформалар арқылы кері байланыс орнату - Цифрлық этика негіздерін білу	Төменгі, орташа, жоғары
Педагогикалық-әдістемелік	- цифрлық құралдарды оқу процесіне мақсатты енгізу -цифрлық білім беру ортасын жобалау -белсенді әдістермен (геймификация, онлайн симуляциялар) ұштастыра білу	Төменгі, орташа, жоғары
Рефлексивтік- бағалау	-Өз цифрлық деңгейін бағалау - студенттердің дағдыларын диагностикалау -цифрлық тәжірибені талдау және жетілдіру	Төменгі, орташа, жоғары
Құқықтық және этикалық	-авторлық құқық пен дербес деректерді қорғау -интернеттегі кәсіби этиканы ұстану -Ақпараттық қауіпсіздік ережелерін қолдану	Төменгі, орташа, жоғары

Ескерту: деректер негізінде жасалған (Носкова Н.В., Петрова Л.А., 2021 және басқалар).

Осыған орай, болашақ педагог-психолог мамандар тәжірибеде төмендегідей әлеуметтік- психологиялық жұмыстарды атқаруға дайын болып бару қажет:

- әлеуметтік-психологиялық ағарту шаралары. Дәріс, семинар түрлеріндегі ақпараттық іс-шаралар. Дәріс мазмұны нақты мысалдарды бейнелейтін көрнекіліктермен, озық техникалық мүмкіндіктерді цифрлық құзіреттілікті дамытумен тығыз байланыстыра алуы керек;

- педагогикалық-психологиялық кеңестер жеке сипат алуы керек. Нақты мәселе бойынша берілетін кеңестер мәселенің шешілуіне сендіре білу арқылы кәсіби білікті түрде жүзеге асырылуы тиіс.

- «Ашық әңгіме» пікірталасы – ортақ мақсат біріктірген ата-аналардың көңіліндегі түйткілдерін ортаға салып, бір-бірімен пікір алмасу;

- психогимнастика – бұл білім алушының көңіл-күйін реттеуге арналған жаттығулар кешені. Негізгі мақсаты – қарым-қатынас барысындағы кедергілерді жеңу, өзін және басқаларды түсіне білуін жетілдіру, өзін-өзі таныта білу мүмкіндіктерін жасауда цифрлық жүйені пайдалану арқылы қызығушылықты арттыру;

- педагогикалық-психологиялық тренинг – қолданбалы психология ғылымының белсенді әдістерінің бірі. Басты мақсаты – қарым-қатынас іскерлігін дамыту, сезімталдықты жетілдіру және мінез-құлықты реттеуге бағыттау (Төлешова, 2012).

Нәтижелер мен талқылау

Қазіргі заманғы коммуникация құралдары қарым-қатынас формаларына шексіз таңдау бере алады. Бейнеконференциялар мен мессенджерлердің арқасында үйде, кеңседе отырып-ақ маманмен сөйлесе аласыз. Планетаның кез келген жерінде отырып кез келген ақпаратқа және адамдармен қарым-қатынасқа тәулік бойы қол жеткізе аламыз. Сонымен қатар, мобильді қосымшалар-адамның өзін-өзі танудағы өзіндік прогресті түсіруге мүмкіндік береді, ықтимал қауіптерден сақтандырады.

Қазіргі болашақ педагог-психологтардың кәсіби даярлығы цифрлық ортада жүзеге асады. Цифрлық технологияларды тиімді қолдану олардың кәсіби қызметінің маңызды құрамдас бөлігі болып табылады. Бұл технологиялар психологиялық диагностика, кеңес беру, түзету және оқыту үдерісін заманауи деңгейде ұйымдастыруға мүмкіндік береді.

Болашақ педагог-психолог өз тәжірибесінде түрлі цифрлық құралдарды қолданады. Мысалы, ақпараттық білім беру платформалары – Moodle, Google classrom, Microsoft teams сияқты жүйелер оқушылармен кері байланыс орнатуға, оқу материалдарын таратуға және оқу нәтижелерін бағалауға мүмкіндік береді. Бейнебайланыс пен коммуникация құралдары - Zoom, Google Meet, WhatsApp секілді бағдарламалар арқылы онлайн форматта психологиялық кеңес беру, вебинарлар мен тренингтер өткізу жиі қолданылады.

Сонымен қатар, цифрлық психодиагностикалық құралдар да аса маңызды орын алады. Болашақ педагог-психологтер PsyToolkit, Testograf, Google Forms сияқты онлайн тестілеу жүйелерін пайдалана отырып, психологиялық зерттеулер жүргізе алады және нәтижесін автоматты түрде өңдей алады.

Сонымен бірге мультимедиялық және визуалдық технологиялар- Canva, Prezi, Genially сияқты бағдарламалар арқылы көрнекті презентациялар мен бейнематериалдар дайындайды. Мұндай тәсілдер студенттердің қызығушылығын тудырып, сабақ тиімділігін арттырады.

Болашақ педагог-психологтардың кәсіби цифрлық құзыреттілігін дамытудың маңыздылығы олардың келесідей дағдыларды қалыптастыруына байланысты болады. Осыған орай төмендегідей **ұсыныстар** жасадық:

-*Цифрлық жүйені тиімді пайдалану дағдылары.* Балаларға, оқушыларға, студенттерге барлық оқыту кезеңдерінде жеке көмек көрсету үшін педагогикалық-психологиялық зерттеулерді жүзеге асыруда цифрлық технологияларды пайдалану.

-*Ақпараттық сауаттылықты арттыру.* Психология ғылымының жетістіктеріне сүйене отырып, АКТ мен цифрлық жүйелерді қолдану арқылы мектеп оқушылары мен студенттердің әртүрлі жас кезеңдерінде тұлғалық, интеллектуалдық дамуына ықпал ету.

-*Психологиялық қызмет көрсету.* Білім беру ұйымдарының әкімшілігі мен педагогтардың сұранысына сәйкес, ата-аналармен және әріптестермен психологиялық сақтандыру, диагностика, түзету және кеңес беру жұмыстарын жүргізуде цифрлық жүйелерді қолдану. Бұл қызмет білім алушылардың эмоциялық, интеллектуалдық және тұлғалық ерекшеліктерін, қызығушылықтары мен қажеттіліктерін ескеруді қамтиды.

-*Педагогикалық кеңестер мен консилиумдарға қатысу.* Педагогикалық кеңестер мен әдістемелік бірлестіктердің жұмысына қатысу, негізгі мәселелерді шешуге арналған консилиумдар мен кеңестерге қажетті ақпараттарды цифрлық жүйеде дайындау.

-Педагог-Психолог кабинетін ұйымдастыру. Мектеп психологы ретінде кабинет жабдықтау, құжаттарды дұрыс сақтау және цифрлық жүйелерді тиімді пайдалану арқылы кәсіби құзыреттілікті арттыру.

-Диагностикалық қызметтерді меңгеру. Болашақ педагог-психологтар цифрлық ресурстарды пайдалана отырып, келесідей диагностикалық қызметтерді жүргізуге дағдылануы керек:

-Психодиагностика. Тұлға туралы жан-жақты ақпарат жинау.

-Психопрофилактика. Дезадаптацияның алдын алу, психологиялық қиындықтарды жеңілдету және стресті төмендету бойынша жұмыстарды ұйымдастыру.

-Психокоррекция. Баланың психикасына мақсатты түрде әсер етіп, оны жас ерекшеліктеріне сай дамыту және тепе-теңдікке келтіру.

-Психологиялық кеңес беру. Мұғалімдерге, ата-аналарға және оқушыларға қажетті психологиялық ақпарат беру, өмірлік қиындықтарды шешуге және сапалы нәтижеге қол жеткізуге көмектесу.

-Психотерапия. Тұлғаның сапалық өзгерістеріне бағытталған жұмыстарды жүзеге асыру (психикалық ауытқулар болмаған жағдайда).

Бұл ұсыныстар мен қызметтер болашақ педагог-психологтардың кәсіби цифрлық құзыреттілігін дамытудың маңыздылығын көрсетеді. Цифрлық құзыреттілікті меңгеру арқылы болашақ мамандар білім беру ұйымдарында жоғары сапалы қызмет көрсетіп, осы бағыттағы өз құзыреттіліктерінің қажеттілігін терең түсінеді деп есептейміз.

Қорытынды

Жоғарыда берілген ақпараттар негізінде мақаламызды қорытындылай келе, педагогикалық-психологиялық қызмет білім саласында қашанда өзекті екенін атап өткіміз келеді. Бүгінгі Төртінші өнеркәсіптік революция жағдайында оның да цифрландырылуы өте маңызды болып табылады. Қазіргі «цифрлар» әлемінде білім беру жүйесі, оның ішінде жоғары кәсіптік білім беру қарқынды өзгерістерге ұшырауда. Оқу құралдары, интерактивті тақталар, дауыс беру және тестілеу жүйелері, интерактивті панельдер мен планшеттер, сымсыз презентация жүйелері, электронды кітап оқу құрылғылары, бейнеконференция жүйелері, компьютерлік жүйелер, бейне проекциялық қабырғалар, жылжымалы бейне студиялар және дыбыс аппаратуралары сияқты техниканы меңгеру болашақ педагог-психологтардың цифрлық құзыреттілігін дамытуда маңызды рөл атқарады. Осыған байланысты педагогикалық-психологиялық қызметті цифрландыру мәселесі жан-жақты қарастырылып, педагогикалық-психологиялық қызметтің мазмұнына сипаттама берілді. Бұл қызмет білім беру жүйесінде ғылыми, қолданбалы және практикалық бағыттарда үшке бөлініп талданады. Цифрлық құралдарды тиімді пайдалану арқылы болашақ мамандар педагогикалық-психологиялық қызметтің сапасын арттырып, білім беру саласындағы жаңа талаптарға сай бола алады. Ендеше, педагогикалық-психологиялық қызметті цифрландыру мәселесін қарастыруда педагогикалық-психологиялық қызметке сипаттама жасалды. Мұнда білім беру жүйесіндегі педагогикалық-психологиялық қызмет ғылыми, қолданбалы және практикалық болып үшке бөліп қарастырылды.

Ғылыми – білім берудегі психологиялық қызмет мәселелерінің зерттелуін, теориялық және әдіснамалық негіздемесін, психодиагностика жасау, қазіргі мектептегі білім берудің нақты жағдайына сай психологиялық білімді қолдану түрлері мен әдістерін дамыту немесе білім беру, білімдегі педагогикалық-психологиялық қызметтің аймақтық жүйесіндегі жұмыстарына тікелей қатысты және психологиялық түзетулерді қамтиды.

Қолданбалы – оқыту мен тәрбиенің, оқулықтың, дидактикалық және әдістемелік материалдардың, оқу бағдарламаларының психологиялық негіздерін жасау және оны талдауды қоса алғандағы барлық үрдістерін психологиялық жағынан қамтамсыз етеді.

Практикалық – психологтардың білім беру ұйымдарындағы: балабақшалар, мектептер, гимназиялар мен интернаттағы психологиялық қызметі сияқты еліміздің білім кеңістігіндегі біртұтас тікелей құрылым күйінде жобаланады. Бұлардың әрқайсысы білімдегі педагогикалық-психологиялық қызметтің тиімділігіне кепілдік бере отырып, өздеріне қатысты да тиісті мәселелерде бірлесіп жұмыс істеуді нақты білуі тиіс деп тұжырымдаймыз.

Алғыс айту

Зеттеу жұмысына ғылыми және әдістемелік тұрғыда қолдау көрсеткен мамандарға алғыс білдіреміз

Авторлардың қосқан үлесі:

Дарменова А.Е – әдістеме, түпнұсқа қарапайым нұсқасын жазу, визуализация, редакциялау.

Жумабекова Ф.Н – формалды талдау, редакциялау және сыни шолу.

Әдебиеттер тізімі

Акпарова, Ж. (2021). «Педагог қызметіндегі цифрлық құзыреттіліктің маңызы», Журнал «Известия КазУМОиМЯ имени Абылай хана», серии «Педагогические науки», 63 (4) <https://doi.org/10.48371/PEDS.2021.63.4.009>

Бузаубакова, К.Д., Беделбаева, А.Е. (2023). *Цифрлы білім беру ортасындағы педагогтің қызметі: Педагогикалық білім беру бағдарламасымен білім алып жатқан болашақ педагогтерге арналған оқулық*. Тараз: «ИП «Бейсенбекова Ә.Ж.». Қолжетімді: <https://edu-collaboration.kz/images/document/digital-bilim-ped> (қол жеткізілген күн: 2025 жылғы 15 қазан)

Дудина, О.В., Горбунова, Т.В. (2022). «Цифровая грамотность будущих педагогов-психологов», Журнал Чувашского государственного педагогического университета им. И.Я. Яковлева «Современные проблемы науки и образования», 5 <https://doi.org/10.17513/spno.32040>

Никулин С.В., Стариченко Е.В. (2018). «Информатизация и цифровизация образования: понятия, технологии, управление», Педагогическое образование в России, 8, стр 107-115. Қолжетімді: <https://cyberleninka.ru/article/n/informatizatsiya-i-tsifrovizatsiya-obrazovaniya-ponyatiya-tehnologii-upravlenie> (қол жеткізілген күн: 2025 жылғы 15 қазан)

Носкова, Н.В., Петрова, Л.А. (2021). «Цифровая компетентность современного педагога: от теории к инновационной практике», Проблемы современного педагогического образования. 68 (4). стр 45-49. Қолжетімді: <https://cyberleninka.ru/article/n/tsifrovaya-kompetentnost-sovremennogo-pedagoga-ot-teorii-k-innovatsionnoy-praktike> (қол жеткізілген күн: 2025 жылғы 15 қазан)

Сардарова, Ж.И., Кисметова Г.Н., Турежанова, Г.А., Саркулова, Д.С. (2023). Білім беруді цифрландыру жағдайында болашақ педагогтердің цифрлық білім беру ресурстарын пайдалану даярлығын қалыптастыру. Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті Хабаршысы. Педагогикалық ғылымдар сериясы. 1(70). <https://doi.org/10.26577/JES.2022.v70.i1.04>

Токаев, К-Ж. (2021). «Халық бірлігі және жүйелі реформалар – елдің өркендеуінің берік негізі». Қазақстан халқына Жолдау. 1 қыркүйек. Қолжетімді: <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P2100000628/history> (қол жеткізілген күн: 2025 жылғы 15 қазан)

Толешова, Ұ. (2012). Психологиялық – педагогикалық жеке адам диагностикасы. Психология және педагогика мамандықтарының студенттеріне арналған оқу құралы. Алматы. Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ. Қолжетімді: <https://lib.tau-edu.kz/wp-content/uploads/2022/05> (қол жеткізілген күн: 2025 жылғы 15 қазан)

Устин, П.Н., Сабирова, Э.Г., Гарипова, И.И. (2020). «Цифровые компетенции учителя как субъекта образовательной деятельности в его индивидуальной траектории развития». В.М. Бехтерев и современная психология личности. стр 205-217. Қолжетімді: <https://dspace.kpfu.ru/xmlui/handle/net/160041> (қол жеткізілген күн: 2025 жылғы 15 қазан)

Яковлева, Е.В. (2021) Цифровая компетентность будущего педагога: компонентный состав. Научно-методический журнал «Концепт», 4. С. 46-57. Қолжетімді: <https://e-koncept.ru/2021/211021.htm> (қол жеткізілген күн: 2025 жылғы 15 қазан)

Ester van Laar, Alexander J. A. M. van Deursen, Jan A. G. M. van Dijk1, Jos de Haan. (2019) Determinants of 21st-century digital skills: A large-scale survey among working professionals. Computers in Human Behavior, 100, pp 93–104. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2019.06.017>

Martinez-Domingo, J.A. (2025). Use of Instagram as an Educational Tool with Pre-Service Teachers and the Impact on Digital Competence in Communication and Collaboration. Education Sciences journal. 15(2) <https://doi.org/10.3390/educsci15020149>

Redecker, C. (2017). **European Framework for the Digital Competence of Educators: DigCompEdu**. Publications Office of the European Union, Luxembourg. Қолжетімді: <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC107466> (қол жеткізілген күн: 2025 жылғы 15 қазан)

Lyubka, A. (2025). Education: Exploring University Teacher Educators' Views and Practical Strategies. *Education sciences*. 15(4) <https://doi.org/10.3390/educsci15040404>

А.Е. Дарменова*¹, Ф.Н. Жумабекова²

^{1,2}*Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева, Астана, Казахстан*

Актуальность развития профессиональной цифровой компетентности педагогов-психологов

Аннотация. В статье рассматривается важность формирования профессиональной цифровой компетентности будущих специалистов в условиях цифровизации, которая стала одним из приоритетов государственной политики как одна из актуальных проблем. Цифровая компетентность включает в себя способность эффективно использовать информационно-коммуникационные технологии в образовательном процессе, организовывать взаимодействие со студентами, поддерживать инновационные подходы в решении профессиональных задач. Профессиональная деятельность педагога-психолога не ограничивается предоставлением образовательного контента, но и включает в себя создание благоприятной атмосферы обучения в цифровой среде, учет особенностей психологического развития студентов, индивидуализацию процесса обучения, использование инструментов цифровой диагностики и консультирования. Авторы отмечают, что цифровая компетентность педагога-психолога является ключевым показателем профессиональной успешности, качества образования и эффективности психологических услуг. В соответствии с исследовательской проблемой в статье изложены теоретический анализ, методические возможности и практическое применение, а также сделан ряд рекомендаций и выводов. Выделены эффективные методы, этапы, компоненты, уровни, индикаторы и критерии, модели и направления развития профессиональной компетентности будущих педагогов-психологов, а также вопросы их готовности к социально-психологической работе. Результаты исследования свидетельствуют, что развитие цифровой грамотности является одним из основных приоритетов повышения профессиональной компетентности педагогов-психологов.

Ключевые слова: цифровая компетентность, цифровизация, цифровые образовательные ресурсы, профессиональное развитие, цифровые навыки, психологическая поддержка.

A.E. Darmenova*¹, F.N. Zhumabekova²

^{1,2}*L.N. Gumilyov Eurasian National University, Astana, Kazakhstan*

The importance of developing professional digital competence of educational psychologists

Abstract. The article discusses the importance of developing professional digital competence of future specialists in the implementation of digitalization, which has become one of the priorities of state policy as one of the current issues. Digital competence includes the ability to effectively use information and communication technologies in the educational process, organize interaction with students, and support innovative approaches in solving professional tasks. The professional work of a teacher-psychologist is not limited to delivering educational content, but also includes creating a favorable learning atmosphere in a digital environment, taking into account the peculiarities of the psychological development of students, individualizing the learning process, and using digital diagnostics and consulting tools. The authors note that the digital competence of a teacher-psychologist is a key indicator of professional success, quality of education, and the effectiveness of psychological services. In accordance with the research problem, the article describes theoretical analyses, methodological opportunities, and practical applications, and makes a number of recommendations and conclusions. Effective methods, stages, components, levels, indicators and criteria, models and directions for developing the professional competence of future educational psychologists, as well as issues of their readiness to perform socio-psychological work, are

highlighted. The results of the study indicate that the development of digital literacy is one of the main priorities in improving the professional competence of educational psychologists.

Keywords: digital competence, digitalization, digital educational resources, professional development, digital skills, psychological support.

References

Akparova, J. (2021). «Pedagog qyzmetindegi sifrlıy qūzyrettiliktiñ mañyzy», [The importance of digital competence in teacher activities]: Zhurnal «Izvestija KazUMOiMJa imeni Abylay hana», serii «Pedagogicheskie nauki», 63 (4)) <https://doi.org/10.48371/PEDS.2021.63.4.009>

Buzaubakova, K.D., Bedelbaeva, A.E. (2023). Sifrlıy bılım beru ortasyndaǵy pedagogtıñ qyzmeti: [The role of a teacher in a digital educational environment:] Pedagogikalyq bılım beru baǵdarlamasymen bılım alyp jatqan bolaşaq pedagogterge arnalǵan oqulyq.Taraz: «İP «Beisenbekova Ğ.J.». Available at: <https://edu-collaboration.kz/images/document/digital-bilim-ped> (Accessed: 15 Oktober, 2025)

Dudina, O.V., Gorbunova, T.V. (2022). «Cifrovaja gramotnost' budushhih pedagogov-psihologov», [Digital competence of future educational psychologists] Zhurnal Chuvashskogo gosudarstvennogo pedagogicheskogo universiteta im. I.Ja. Jakovleva «Sovremennye problemy nauki i obrazovanija»,5 <https://doi.org/10.17513/spno.32040>

Nikulin, S.V., Starichenko, E.V. (2018). «Informatizacija i cifrovizacija obrazovanija: ponjatija, tehnologii, upravlenie», [Informatization and digitalization of education: concepts, technologies, management] Pedagogicheskoe obrazovanie v Rossii.8, str107-115. Available at:

<https://cyberleninka.ru/article/n/informatizatsiya-i-tsifrovizatsiya-obrazovaniya-ponyatiya-tehnologii-upravlenie>(Accessed: 15 Oktober, 2025)

Noskova, N.V., Petrova, L.A. (2021). «Cifrovaja kompetentnost' sovremennogo pedagoga: ot teorii k innovacionnoj praktike», [digital competence of a modern teacher: from theory to innovative practice] Problemy sovremennogo pedagogicheskogo obrazovanija. 68 (4). Str 45-49. Available at: <https://cyberleninka.ru/article/n/tsifrovaya-kompetentnost-sovremennogo-pedagoga-ot-teorii-k-innovatsionnoj-praktike> (Accessed: 15 Oktober, 2025)

Sardarova, J.İ., Kismetova, G.N., Turejanova, G.A., Sarkulova, D.S. (2023). Bılım berudi sifrlıandyru jaǵdaiynda bolaşaq pedagogterdiñ sifrlıy bılım beru resurstaryn paidalanu daiarlyǵyn qalyptastyru [Formation of readiness of future teachers to use digital educational resources in the conditions of digitalization of education]. Abai atyndaǵy Qazaq ūltyq pedagogikalyq universiteti Habarşysy. Pedagogikalyq ğylymdar seriasy. 1(70). <https://doi.org/10.26577/JES.2022.v70.i1.04>

Tokaev, K.J.(2021). «Halyq birlıǵı jäne jüieli reformalar – eldiñ örkendeuiniñ berik negizi»[unity of the people and systematic reforms - a solid foundation for the country's prosperity].Qazaqstan halqyna Joldau. 1 qyrküiek. Available at: <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P210000628/history> (Accessed: 15 Oktober, 2025)

Toleşova, Ū. (2012). Psihologialyq – pedagogikalyq jeke adam diagnostikasy [Psychological– pedagogical individual diagnostics]. Psihologia jäne pedagogika mamandyqtarynyñ studentterine arnalǵan oqu qūraly. Almaty. Āl-Farabi atyndaǵy QazŪU. Available at: <https://lib.tau-edu.kz/wp-content/uploads/2022/05> (Accessed: 15 Oktober, 2025)

Ustin, P.N., Sabirova, Je.G, Garipova, I.I. (2020). «Cifrovye kompetencii uchitelja kak sub#ekta obrazovatel'noj dejatel'nosti v ego individual'noj traektorii razvitija» [«Digital competence of the teacher as a subject of educational activity in his individual trajectory of development].V.M. Behterev i sovremennaja psihologija lichnosti. Str 205-217. Available at: <https://dspace.kpfu.ru/xmlui/handle/net/160041> (Accessed: 15 Oktober, 2025)

Jakovleva E.V. (2021). Cifrovaja kompetentnost' budushhego pedagoga: komponentnyj sostav[Digital competence of the future teacher: component composition]. Nauchno-metodicheskij zhurnal «Koncept», 4. S. 46-57. Available at: <https://e-koncept.ru/2021/211021.htm> (Accessed: 15 Oktober, 2025)

Ester van Laar, Alexander J. A. M. van Deursen, Jan A. G. M. van Dijk1, Jos de Haan. (2019) Determinants of 21st-century digital skills: A large-scale survey among working professionals. Computers in Human Behavior, 100, pp 93–104. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2019.06.017>

Martinez-Domingo, J. A. (2025). Use of Instagram as an Educational Tool with Pre-Service Teachers and the Impact on Digital Competence in Communication and Collaboration. *Education Sciences journal*. 15(2) <https://doi.org/10.3390/educsci15020149>

Redecker, C. (2017). **European Framework for the Digital Competence of Educators: DigCompEdu**. Publications Office of the European Union, Luxembourg. Available at: <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC107466> (Accessed: 15 Oktober, 2025)

Lyubka, A. (2025). Education: Exploring University Teacher Educators' Views and Practical Strategies. *Education sciences*. 15(4) <https://doi.org/10.3390/educsci15040404>

Авторлар туралы мәлімет:

Дарменова А.Е. – хат-хабар авторы, докторант, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Қажымұқан 13, 010000, Астана, Қазақстан.

Жумабекова Ф.Н. – педагогика ғылымдарының кандидаты, профессор, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Қажымұқан 13, 010000, Астана, Қазақстан.

Информация об авторах:

Дарменова А.Е. – автор для корреспонденции, докторант, Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева, Кажымукана, 13, 010000, Астана, Казахстан.

Жумабекова Ф.Н. – кандидат педагогических наук, профессор. Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева, Кажымукана, 13, 010000, Астана, Казахстан.

Information about the authors:

Darmenova A.E. – corresponding author, doctoral student, L.N. Gumilyov Eurasian National University, Kazhymukan 13, 010000, Astana, Kazakhstan.

Zhumabekova F.N. – Candidate of Pedagogical Sciences, Professor, L.N. Gumilyov Eurasian National University, Kazhymukan 13, 010000, Astana, Kazakhstan.